

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

مجله پژوهش‌های حقوقی

«فصلنامه علمی - ترویجی»

سال نوزدهم - شماره ۴۱ • بهار ۱۳۹۹
ترتیب انتشار: فصلنامه • زمینه فعالیت: علوم انسانی (حقوق)
شماره صفحات: ۵۲۸ • شماره استاندارد بین‌المللی مجله: ۱۶۸۲-۹۲۲۰

فهرست عناوین

نظام حقوقی بین‌المللی حاکم بر لوله‌های فرامرزی نفت و گاز و ضرورت تکامل آن
دکتر حسین شریفی طرازکوهی - دکتر حجت سلیمی ترکمانی

قتل ناشی از تحریک بزه‌دیده در الگوواره حقوق کیفری ایران
دکتر حسن پوربافرانی - محمدجواد حیدریان دولت‌آبادی

وضعیت اقدامات متقابل پس از ورود شورای امنیت به حقوق عدم‌اشاعه
مهدی خلیلی طرقله - یاسر سالاریان

تحلیل حقوقی تصویب کنوانسیون ۲۰۱۰ پکن در تقویت امنیت هوانوردی بین‌المللی
در پرتو رویکردهای بازدارندگی ایکائو
دکتر هدایت‌الله شناسایی

ارزیابی حق زنان به تصدیٰ مناصب عمومی در آئینهٔ فقه
پرستو وثوقی

مفهوم‌شناسی رفتار ارتكابی در جرم پولشویی در حقوق کیفری ایران و کنوانسیون
مبارزه با فساد؛ مصادیق و خلأها
دکتر ابوالحسن شاکری - عاطفه شیخ اسلامی

تیغ و ابریشم: تحلیل مبانی نظری ممیزی آثار سینمایی
دکتر وحید آگاه

تفکیک مسئولیت کیفری ناشی از فعل غیر با عناوین مجرمانه مشابه
دکتر کیومرث کلانتری - محمدصادق فرج‌پور

ارتباط نظریه قوچ قربانی و عوام‌گرایی کیفری و تأثیر آن بر سیاست کیفری ایران
سمیه عزیزی - دکتر سید محمود میرخلیلی

واکاوی قانون جرم سیاسی در پرتو مواد ۳۰۵ و ۳۵۲ قانون آیین دادرسی کیفری و
اصل ۱۶۸ قانون اساسی
میررضا سلیمی

نگرشی بر آزادی احزاب سیاسی و محدودیت‌های موجه بر آن از منظر قانون اساسی
جمهوری اسلامی ایران با نگاهی بر اسناد بین‌المللی حقوق بشر و قوانین اساسی
برخی کشورها

دکتر محمد مظهري - مرتضى قاسم‌آبادى

نسب کودکان متولدشده از رحم اجاره‌ای؛ مطالعه تطبیقی در حقوق موضوعه ایران و
ترکیه

ناصر بیرامی فارفار - دکتر نجمه رزم‌خواه

مسئولیت مدنی اشخاص حقوقی ناشی از انتقال بیماری‌های مسری با تأکید بر حقوق
انگلیس

دکتر علیرضا رجبزاده - دکتر بهاره شفیعی

حقوق بستانکاران تاجر ورشکسته با نگرشی به لایحه جدید

مریم مرادی کرناچی - دکتر رسول پروین

تأمین توافقی حقوق مالکانه (نقش قرارداد در تملک اراضی اشخاص در طرح‌های
عمومی و عمرانی)

امید محمدی - فاطمه نوری

نقش ارزش‌ها در قوانین برای حمایت از آثار غیرمنقول تاریخی ایران

محمد صادقی - نرگس کریمی

دلالت‌های جنایی «اخلاق ناصری: خواجه نصیرالدین طوسی»

دکتر محمد فرجی

ضرورت‌ها و موانع مشروعیت‌بخشی به اتانازی در ایران

علی نبی

حقوق‌شناسی و بررسی نظام حقوقی حاکم بر ثبت شرکت

دکتر بهرام حسن‌زاده

عملیات اجرایی حقوق دریایی و جمع‌آوری اطلاعات در عصر امنیت دریایی
نگارنده: داگلاس گیلفویل - مترجمین: دکتر حسین صادقی - زهرا علی همتی - مهدی ناصر

راهنمای درخواست اشتراک مجله پژوهش‌های حقوقی

نظام حقوقی بین‌المللی حاکم بر لوله‌های فرامرزی نفت و گاز و ضرورت تکامل آن

دکتر حسین شریفی طراز کوهی* - دکتر حجت سلیمی ترکمانی**

چکیده:

امروزه نفت و گاز زیربنای توسعه بوده و دسترسی به آن دغدغه اصلی کلیه دولتهاست. تأمین و عرضه این منابع انرژی در بازارهای جهانی، مستلزم انتقال آن از دولت‌های تولیدکننده به دولت‌های مصرف‌کننده است که این فرایند به روش‌های مختلف از جمله لوله‌های فرامرزی صورت می‌گیرد. سؤال اساسی این است که آیا نظام حقوقی منسجم و روشنی در زمینه لوله‌های فرامرزی نفت و گاز وجود دارد؟ علی‌رغم اهمیت فزاینده این لوله‌ها، نظام حقوقی بین‌المللی منسجم و یکپارچه‌ای در این خصوص وجود نداشته و اصول و مقررات آن به صورت پراکنده در معاهدات بین‌المللی متفاوتی مثل معاهده منشور انرژی و کنوانسیون حقوق دریاهای آمده است. مدل‌های انتقال نفت و گاز، مدل اتصالی و پروژه یکپارچه که بایستی بستری برای اجرای قواعد حقوقی بین‌المللی باشند، به دلیل کارکرد و موقعیت جغرافیایی متفاوت لوله‌ها، نامنسجم بوده و رژیم حقوقی هر لوله فرامرزی متفاوت از دیگری است. این درحالی است که باتوجه به نقش بی‌بدیل انرژی در دنیای معاصر، لازم است برای تنظیم مناسبات بین‌المللی میان دولت‌ها در زمینه لوله‌های فرامرزی، حقوق بین‌الملل به صورت هنجاری و سازمانی بالاخص در سطح منطقه‌ای، رشد و توسعه یافته و از انسجام و شفافیت بیشتری برخوردار باشد.

کلیدواژه‌ها:

حقوق بین‌الملل، لوله‌های فرامرزی نفت و گاز، معاهده منشور انرژی، کنوانسیون حقوق دریاهای.

قتل ناشی از تحریک بزه‌دیده در الگوواره حقوق کیفری ایران

دکتر حسن پورباfrانی* - محمدجواد حیدریان دولت‌آبادی**

چکیده:

تحریک منجر به قتل از سوی بزه‌دیده به دلیل ایجاد برانگیختگی و تهییج روحی در مرتکب و انجام قتل به دنبال آن، شایسته برخوردی متفاوت است. لازم به ذکر است هرچند عذر تحریک، عنوان خاصی را در بخش مواد عمومی به خود اختصاص نداده است؛ اما از مجموع دو ماده ۳۸ و ۶۳۰ قانون مجازات اسلامی که به ترتیب درخصوص کیفر حبس تعزیری و قتل دارای قصاص می‌باشد، مرتکب را شایسته تخفیف و رافع مسئولیت می‌داند و دارای شرایطی همچون: - تحریک‌آمیز بودن رفتار و گفتار بزه‌دیده - حضور فیزیکی و مستقیم در صحنه ارتکاب - عمدی بودن یا غیرعمدی بودن تحریک و وجود ضابطه نوعی و شخصی به ترتیب نسبت به رفتار مجرمانه و فرد مرتکب می‌باشد. پژوهش حاضر نیز با عنایت بر تفاوت‌سنجی تحریک و عذر تحریک در حقوق کیفری بر اساس روش کتابخانه‌ای، این موضوع را در فقه و حقوق موضوعه ایران موردبررسی و کنکاش جدی قرار می‌دهد.

کلیدواژه‌ها:

عذر تحریک، قتل عمد، مجازات حبس تعزیری، بزه مستحق قصاص، قتل در فراش.

* دانشیار، دکترای حقوق جزا و جرم‌شناسی، عضو هیئت‌علمی گروه حقوق دانشکده علوم اداری و اقتصاد

Email: hpoorbafrani@ase.ui.ac.ir

دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

** کارشناس حقوق، گروه حقوق، دانشکده علوم اداری و اقتصاد، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران، نویسنده

Email: mj.heydarian@mehr.ui.ac.ir

مسئول

وضعیت اقدامات متقابل پس از ورود شورای امنیت به حقوق عدم اشاعه

مهدی خلیلی طرهبه* - یاسر سالاریان**

چکیده:

پرونده هسته‌ای ایران در ۲۰۰۶ از سوی شورای حکام آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به شورای امنیت ارجاع و شورای امنیت تعدادی قطعنامه علیه ایران تصویب نمود. به تبع قطعنامه‌های شورا، برخی دولت‌ها اقدامات فراقطعنامه‌ای زیادی علیه ایران وضع نمودند. توجیه این دولت‌ها برای اقدامات فراقطعنامه‌ای اقدامات متقابل بود. اقدامات متقابل در حقوق عدم اشاعه به دلیل خاص بودن این رژیم، با حقوق بین‌الملل عام تفاوت‌هایی دارد. پس از ورود شورا روابط حقوقی دولت‌ها با یکدیگر و ایران پیچیده‌تر نیز گشته بود.

کلیدواژه‌ها:

شورای امنیت، قطعنامه‌های شورا، اقدامات فراقطعنامه‌ای، اقدامات متقابل، حقوق عدم اشاعه.

* کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل دانشکده روابط بین‌الملل وزارت امور خارجه، تهران، ایران، نویسنده مسئول
Email: mahdi.khalili.t@gmail.com

** کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل دانشکده روابط بین‌الملل وزارت امور خارجه، تهران، ایران
Email: yasir.salarian@gmail.com

تحلیل حقوقی تصویب کنوانسیون ۲۰۱۰ پکن در تقویت امنیت هوانوردی بین‌المللی در پرتو رویکردهای بازدارندگی ایکائو

دکتر هدایت‌الله شناسایی*

چکیده:

در سال‌های اخیر، ایکائو شروع به مدرنیزاسیون‌سازی کنوانسیون‌های بین‌المللی کنونی درباره تروریسم هوایی کرده است. نتیجه این رویکرد، جرم‌انگاری از تعداد زیادی اعمال خطرناک به‌عنوان اقدامات غیرقانونی علیه هواپیمایی کشوری بین‌المللی بوده است. برای نخستین بار، کنوانسیون ۲۰۱۰ پکن، استفاده از هواپیمای مسافربری به‌عنوان یک سلاح کشنده و یا استفاده از این وسیله برای حمل‌ونقل سلاح‌های بیولوژیکی، شیمیایی و هسته‌ای را جرم محسوب کرده است. علاوه‌بر این، مهم‌ترین دستاوردهای کنوانسیون پکن را می‌توان خلاصه کرد در جرم‌انگاری از تهدید کردن دیگران برای ارتکاب هرگونه اقدام مجرمانه علیه امنیت پرواز یا فراهم کردن وضعیتی برای افراد تا چنین تهدیداتی را دریافت کنند، هرگونه تبانی در ارتکاب اعمال مجرمانه، تروریسم سایبری علیه تأسیسات هوانوردی بین‌المللی، مسئولیت حقوقی و کیفی مؤسسات مالی که به «بند القاعده» معروف شده است، همکاری کردن با متهم برای گریختن از تحقیقات قضایی و تعقیب کیفری، توافق با دیگران برای ارتکاب عمل مجرمانه، صرف‌نظر از اینکه جرم تروریستی واقعاً ارتکاب یابد یا خیر. در نتیجه، کنوانسیون پکن توانست تا حد زیادی ضعف‌ها و کاستی‌های کنوانسیون‌های سابق را برای مقابله با مداخلات غیرقانونی علیه هواپیمایی کشوری بین‌المللی کاهش دهد و بستری مناسب برای گسترش همکاری‌های چندجانبه بین‌المللی فراهم آورد.

کلیدواژه‌ها:

امنیت هوانوردی، ایکائو، استراتژی بازدارندگی، مدرنیزاسیون‌سازی، کنوانسیون ۲۰۱۰ پکن.

ارزیابی حق زنان به تصدی مناصب عمومی در آئینه فقه

پرستو وثوقی*

چکیده:

گفتمان حاکم بر مسئله حقوق زنان در جامعه ایران بر خوانش مسلطی از فقه مبتنی است که مردان را نسبت به زنان در مرتبه‌ای فراتر قرار داده و متعاقباً زنان را از تصدی برخی مناصب عمومی که لازمه‌اش تسلط بر مردان است، منع کرده است. این امر با توجه به ضرورت مطابقت کلیه قوانین و مقررات با موازین اسلامی وفق قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که از طریق اجتهاد مستمر فقهای جامع‌الشرایط تحقق می‌یابد، سبب شده است شرایط احراز برخی مناصب عمومی صیغه‌ای مردانه بیابد. لذا در این نوشتار، ادله فقهی و بنیان‌های استدلال مخالفان تصدی مناصب عمومی توسط زنان برای رسیدن به یک نتیجه مطلوب و مناسب با مقتضیات روز، مورد کنکاش و تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. همه سخن نگارنده این است که در منابع فقهی اسلامی هیچ دلیل متقن و استواری علیه حق زنان به تصدی مناصب عمومی وجود ندارد.

کلیدواژه‌ها:

حقوق زنان، حقوق بشر، مناصب عمومی، فقه اسلامی، قضاوت، برابری، منع تبعیض.

مفهوم‌شناسی رفتار ارتكابی در جرم پولشویی در حقوق کیفری ایران و کنوانسیون مبارزه با فساد؛ مصادیق و خلاها

دکتر ابوالحسن شاکری* - عاطفه شیخ اسلامی**

چکیده:

رفتار ارتكابی در تحقق جرم پولشویی، مواردی حصری هستند که در کنوانسیون مریدا و قانون مبارزه با پولشویی مصوب ۱۳۸۶ صراحتاً احصاء شده‌اند. تبدیل، انتقال، مخفی کردن، پنهان کردن، نگهداری و ... از جمله این موارد هستند که با توجه به حصری بودن و نزدیک بودن آنها از نظر معنایی به‌رغم دارا بودن مفاهیم مختلف که از منظر حقوقی واجد آثار متفاوتی هستند، لازم است که مورد بررسی دقیق‌تری قرار گیرند. همچنین، قانون مبارزه با پولشویی، در خصوص برخی رفتارهای جرم‌انگاری‌شده در ماده ۲۳ کنوانسیون مریدا مثل مدیریت عواید ناشی از جرم به‌عنوان یکی از رفتارهای مهم و شایع در تحقق جرم پولشویی، با خلأ مواجه است و از سوی دیگر به جرم‌انگاری برخی رفتارها مثل مبادله کردن یا کتمان کردن عواید ناشی از جرم که در ماده ۲۳ کنوانسیون مریدا دیده نمی‌شوند، مبادرت کرده است که این امر مبین توجه مقنن به تفاوت‌های موجود در هریک از این اصطلاحات و لزوم اهمیت جدی مبارزه با پولشویی از طریق جرم‌انگاری گستره بیشتری از رفتارها در تحقق جرم پولشویی می‌باشد.

از سوی دیگر، در خصوص فعل تغییر دادن ماهیت، منشأ و منبع دعوای ناشی از جرم، هردو قانون مبارزه با پولشویی و کنوانسیون مریدا ساکت هستند که این سکوت ممکن است به‌دلیل متصور دانستن اشکال تغییر دادن در سایر اصطلاحات مثل تبدیل کردن باشد؛ درحالی‌که با مذاقه در این مفهوم، می‌توان مواردی را تصور کرد که فقط بر فعل تغییر دادن دلالت دارند بی‌آنکه منطبق با مفاهیم دیگر مثل

* دانشیار گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه مازندران، مازندران، ایران

Email: shakeri_criminallaw@yahoo.com

** دانشجوی دکتری حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه مازندران، مازندران،

Email: atefe.sheikheslami@gmail.com

ایران، نویسنده مسئول

تبدیل کردن بوده و طبق آن به‌عنوان پولشویی، قابل تعقیب و محاکمه باشند. این مقاله تلاش کرده است که با مفهوم‌شناسی اصطلاحات مندرج در ماده ۲۳ کنوانسیون مریدا و ماده ۲ قانون مبارزه با پولشویی و نیز استفاده از نسخه‌های اسپانیایی و ایتالیایی کنوانسیون مریدا در برخی موارد، به مطالعه دقیق‌تر ابهامات و سؤالات موجود و بررسی خلأهای قانون مبارزه با پولشویی در این زمینه نسبت به کنوانسیون مریدا بپردازد.

کلیدواژه‌ها:

پولشویی، رکن مادی، رفتار ارتكابی، کنوانسیون مریدا، قانون مبارزه با پولشویی.

تیغ و ابریشم: * تحلیل مبانی نظری ممیزی آثار سینمایی

دکتر وحید آگاه**

چکیده:

در سپهر حقوق بشر، حق بر آزادی بیان، مهم‌ترین حق آزادی‌ها و بیان هنری از اقسام آن و بیان سینمایی، محور اصلی آن به‌شمار می‌رود. آثار سینمایی، سوای فرمی حاوی ذوق و دارای کارکرد ارتقاء و ارضای نیازهای معنوی انسان، رسانه‌ای متفاوت و حاوی ایده، پیام و فرم اندیشه خالق آن هستند و در این میان، سانسور یا ممیزی، فرایندی برای اختلال در ارسال تفکر فیلم‌ساز است. ممیزی مفهومی لغزنده و دارای تاب تفسیر بالاست که مبانی نظری آن در مقاله حاضر، با نگاهی به نوع ایرانی‌اش، طی پنج محور جایگاه، دلایل، کارآمدی، اقسام و آثار تحلیل شده و نتیجه، حکایت از این دارد که: ۱- حق بر آزادی بیان سینمایی، اصل و ممیزی استثناست و تعدد مصادیق یا تفسیر موسع آن، ممنوع؛ ۲- حکومت صلاحیتی درخصوص ممیزی ندارد، این مهم برعهده جامعه مدنی است و اتفاقاً حکومت باید از سینماگران و فیلم‌ها درمقابل ممیزی جامعه حفاظت کند؛ ۳- با عنایت به ظهور فناوری‌های نوین و ابزارهای ارتباطی آن، ممیزی حتی اگر مطلوب هم باشد، ممکن نیست؛ ۴- ممیزی حکومتی اعم از قانونی و غیرقانونی آن نهایتاً تحدید حق‌های هنری، تضعیف صراحت و افزایش تمثیل و استعاره زبان فیلم‌ها و خودسانسوری سینماگران را در پی دارد.

کلیدواژه‌ها:

سینما، حق بر آزادی بیان هنری، ممیزی (سانسور)، فیلم، خودسانسوری.

* نام فیلمی از مسعود کیمیایی (۱۳۶۴)

** استادیار، عضو هیئت‌علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران
Email: v_agah@yahoo.com

تفکیک مسئولیت کیفری ناشی از فعل غیر با عناوین مجرمانه مشابه

دکتر کیومرث کلانتری* - محمدصادق فرج پور**

چکیده:

علی‌رغم تصریح قانونگذار به اصل شخصی بودن مسئولیت کیفری در ماده ۱۴۱ قانون مجازات اسلامی، مقنن مسئولیت کیفری ناشی از رفتار دیگری را در یک ماده پراهمام و پرچالش که مسبوق به سابقه نبوده، موردپذیرش قرار داده است. مسئولیت کیفری ناشی از فعل غیر که حتی در برخی از نظام‌های حقوقی به‌عنوان یک اصل در جرایم علیه رفاه موردپذیرش قرار گرفته، در حقوق کیفری ما به‌طور صریح به‌عنوان یک استثناء موردپذیرش قرار گرفته است. یکی از چالش‌های پیش‌رو درخصوص ماده ۱۴۲ آن است که شخص مسئول ناشی از رفتار دیگری در حقوق کیفری ما چه عنوانی دارد؟ آیا می‌توان شخص مسئول را بر اساس یکی از عناوین مداخله‌کنندگان در جرم اعم از مباشر، معاون و شریک توجیه کرد؟ اساساً ما معتقدیم که شخص مسئول ناشی از رفتار دیگری در حقوق کیفری ایران دارای وجه افتراق با معاون، شریک، فاعل معنوی و همچنین تسبیب در جرم است و نمی‌توان مسئولیت این اشخاص را تحت یکی از عناوین یادشده توجیه کرد.

کلیدواژه‌ها:

مسئولیت کیفری، مسئولیت به‌علت عمل دیگری، معاون در جرم، شریک در جرم، فاعل معنوی.

ارتباط نظریه قوچ قربانی و عوام‌گرایی کیفری و تأثیر آن بر سیاست کیفری ایران

سمیه عزیزی* - دکتر سید محمود میر خلیلی**

چکیده:

یکی از مهم‌ترین وظایف دولت‌ها، کنترل جرم و تأمین امنیت شهروندان است. وقوع جرایم در هر جامعه‌ای، تهدیدی جدی علیه نظم و امنیت تلقی می‌شود و موجب نارضایتی شهروندان از عملکرد دولت در انجام وظایفش می‌گردد. در این راستا دولت و مقامات عدالت کیفری به دلیل عدم انجام وظایف واقعی خود در زمینه مقابله با ریشه‌های جرم، با فرافکنی و ایجاد یک قالب ذهنی و تصویر کلیشه‌ای از بزهکار، به مردم چنین القاء می‌کنند که عامل سلب امنیت آنان، مجرمانی هستند که با ارتکاب جرم، امنیت عمومی را به خطر انداخته و می‌بایست با اعمال تدابیر و مجازات‌های سخت‌گیرانه به طرد و حذف آنان از پیکره اجتماع اقدام نمود. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که اتخاذ چنین تدابیر واکنشی که فاقد هرگونه مبنای علمی و کارشناسی در زمینه کنترل جرم و شناسایی علل وقوع جرایم هستند، در بلندمدت فاقد کارایی لازم بوده و سیاست جنایی را با موانع و چالش‌های جدی مواجه می‌سازد و زمینه ایجاد عوام‌گرایی کیفری، گفتمان دشمن‌پنداری و قوچ قربانی را فراهم می‌آورد. این نوشتار بر آن است تا با تأکید بر سیاست کیفری ایران با روش توصیفی - تحلیلی به بررسی این موضوع بپردازد.

کلیدواژه‌ها:

کنترل جرم، تأمین امنیت، فرافکنی، عوام‌گرایی کیفری، قوچ قربانی.

* دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق، دانشگاه تهران، پردیس فارابی، قم، ایران،

Email: somayeazizi@ut.ac.ir

نویسنده مسئول

** دانشیار حقوق کیفری و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق، دانشگاه تهران، پردیس فارابی، قم، ایران

Email: mirkhalili@ut.ac.ir

واکاوی قانون جرم سیاسی در پرتو مواد ۳۰۵ و ۳۵۲ قانون آیین دادرسی کیفری و اصل ۱۶۸ قانون اساسی

میرزا سلیمی*

چکیده:

یکی از اصول دادرسی منصفانه، اصل علنی بودن دادرسی می‌باشد. قانونگذاران کشورها بنابر پارهای اقتضانات، استثنائات این اصل را نیز بیان می‌کنند. یکی از حقوقی که برای این مجرمین در سیستم حقوقی کشورها در نظر گرفته شده است اصل علنی برگزار شدن دادرسی‌های مربوط به مجرمین سیاسی به صورت مطلق می‌باشد و استثنائی در آن راه ندارد. در سیستم کیفری ایران نحوه محاکمه مجرمین سیاسی با فراز و نشیب‌های فراوانی روبه‌رو بوده است. یکی از دلایل شدت‌گرایی کیفری علیه این دسته از مجرمان ترس قدرت حاکمه و تزلزل حکومت پیرو اقدامات مجرمین سیاسی می‌باشد، درحالی‌که مجرمین سیاسی بزهکاران فعلی و قهرمانان آینده می‌باشند و روح عدالت‌خواهی آنها را به سمت کجروی هدایت می‌کند. لذا وجود یک سیاست کیفری افتراقی چه در بعد حقوق کیفری ماهوی و حقوق کیفری شکلی و همچنین برگزاری محاکمه مجرمین سیاسی به صورت علنی و بدون استثناء، اجتناب‌ناپذیر می‌باشد. موضوعی که در اصل ۱۶۸ قانون اساسی پیش‌بینی شده است؛ اما قانونگذار عادی در سال ۱۳۹۲ با وضع مواد ۳۰۵ و ۳۵۲ قانون آیین دادرسی کیفری و ماده ۴ قانون جرم سیاسی در سال ۱۳۹۵ زمینه نقض آشکار و صریح اصل ۱۶۸ قانون اساسی را فراهم کرد. موضوع این مقاله بررسی این موضوع می‌باشد.

کلیدواژه‌ها:

مجرم سیاسی، اصل علنی بودن، قانون اساسی، قانون آیین دادرسی کیفری، دادرسی منصفانه.

* قاضی دادگستری و دانشجوی دکتری حقوق کیفری و جرم‌شناسی، دانشکده حقوق، دانشگاه شهید بهشتی،

Email: mirrezasalimi@yahoo.com

تهران، ایران

نگرشی بر آزادی احزاب سیاسی و محدودیت‌های موجه بر آن از منظر قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با نگاهی بر اسناد بین‌المللی حقوق بشر و قوانین اساسی برخی کشورها

دکتر محمد مظهری* - مرتضی قاسم‌آبادی**

چکیده:

آزادی تشکیل و فعالیت احزاب سیاسی در اسناد بین‌المللی حقوق بشر و اکثر قوانین اساسی کشورهای جهان یک حق پذیرفته‌شده و تضمین‌شده برای همه شهروندان به‌شمار می‌آید. قانون اساسی ایران نیز این حق را برای همه شهروندان به رسمیت شناخته اما با ملاک قرار دادن اصول ۹ و ۲۶، تکالیفی را بر این نهادها بار می‌نهد. لذا با توجه به این اصول می‌توان گفت استقلال، آزادی، وحدت ملی، موازین اسلامی و اساس جمهوری اسلامی به‌عنوان محدودیت نسبت به تشکیل و فعالیت احزاب سیاسی، از نظر قانون اساسی موجه شناخته شده‌اند و می‌توان آنها را با نگاهی بر اسناد بین‌المللی و مسائلی چون نظم عمومی، حقوق، آزادی‌های دیگران و ... که در این اسناد به‌عنوان محدودیت به رسمیت شناخته شده‌اند، قابل توجیه دانست.

کلیدواژه‌ها:

حزب سیاسی، آزادی‌های گروهی، آزادی احزاب سیاسی، اسناد بین‌المللی، قانون اساسی ایران.

* استادیار و عضو هیئت‌علمی گروه حقوق دانشکده حقوق و علوم اجتماعی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران،

Email: mazhari@tabrizu.ac.ir

نویسنده مسئول

** دانشجوی دکتری حقوق عمومی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

Email: mortezaghasemabadi@yahoo.com

نسب کودکان متولدشده از رحم اجاره‌ای؛ مطالعه تطبیقی در حقوق موضوعه ایران و ترکیه

ناصر بیرامی فارفار* - دکتر نجمه رزم خواه**

چکیده:

همان‌گونه که جامعه مدام در حال تغییر و تحول است، معنا و مفهوم و یا کارکرد نهادهای اجتماعی هم در گذر زمان دستخوش تغییر و تحول می‌گردد. با پیشرفت‌های علمی و تکنولوژیک بشر در عرصه‌های مختلف، شیوه‌های درمان ناباروری و تولیدمثل نیز دچار دگرگونی شده و شکل نوین به خود گرفته است. غرض اصلی از بحث پیرامون «جایگزینی رحم» در این پژوهش، سخن گفتن درباره یکی از آثار مهم این قرارداد یعنی تبیین نسب کودکان متولدشده از این روش است. جانشینی در بارداری یکی از شیوه‌های درمان ناباروری است که به‌موجب این شیوه تخمک زنان نابارور با اسپرم شوهران آنان در محیط آزمایشگاه لقاح یافته و جنین حاصله به‌منظور رشد و پرورش به رحم زن دیگری منتقل می‌شود که از این زن تعبیر به مادر جانشین می‌شود. یکی از مهم‌ترین مسائلی که در اینجا مطرح می‌شود این است که کودک متولدشده از قرارداد رحم جایگزین منتسب به کدام مادر می‌باشد؟ در این زمینه دیدگاه‌های مختلفی در ایران و ترکیه مطرح شده است و با وجود سکوت مقننین در این دو کشور و فقدان قانون صریح و مشخص در این زمینه، با استناد به رویه موجود، می‌توان نتیجه گرفت که حقوق ایران کودک را منتسب به مادر ژنتیک (صاحب تخمک) و حقوق ترکیه کودک را منتسب به مادر فیزیولوژیک (نگهداری‌کننده) می‌داند.

کلیدواژه‌ها:

اجاره رحم، نسب، مادر ژنتیک، مادر فیزیولوژیک، والدین حکمی.

* دانشجوی دکترای حقوق خصوصی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران، تهران، ایران، نویسنده

Email: naser.beyramie@gmail.com

مسئول

** استادیار، گروه حقوق، عضو هیئت‌علمی دانشگاه پیام نور، ایران

Email: Dr.Razmkhah1388@gmail.com

مسئولیت مدنی اشخاص حقوقی ناشی از انتقال بیماری‌های مسری با تأکید بر حقوق انگلیس

دکتر علیرضا رجب‌زاده* - دکتر بهاره شفیعی**

چکیده:

امروزه گسترش بیماری‌های مسری خطرناک از قبیل ایدز، هپاتیت، ابولا، سل و ... بحران‌هایی را در دنیا از جمله ایران به وجود آورده است؛ از جمله مسائل مهم در این زمینه مسئولیت مدنی اشخاص حقوقی ناشی از انتقال بیماری‌های مسری خطرناک می‌باشد. آنچه در حقوق انگلستان، از آن تحت عنوان مسئولیت مدنی یاد می‌شود، شبه‌جرم است. از جمله اشخاص حقوقی انتقال‌دهنده بیماری مسری خطرناک بیمارستان است که قصور هریک از مسئولین بیمارستان می‌تواند موجب انتقال بیماری مسری خطرناک به بعضی از افراد شود. مسئولیت مدنی بیمارستان حسب مورد می‌تواند قراردادی یا قهری باشد یا سازمان انتقال خون و وظیفه دارد خون و فرآورده‌های خونی سالم و عاری از هرگونه آلودگی را انتقال دهد، لذا در صورت قصور هریک از اشخاص حقوقی باید تعهدات و الزام‌های قانونی برای آنها در نظر گرفته شود تا از پایمال شدن حقوق قربانیان این‌گونه بیماری‌ها جلوگیری به عمل آید.

کلیدواژه‌ها:

مسئولیت مدنی، شبه‌جرم، بیماری مسری، اشخاص حقوقی.

* عضو هیئت‌علمی دانشگاه کار، واحد قزوین، قزوین، ایران، وکیل پایه یک دادگستری

Email: drrajabzadeh@yahoo.co.uk

** دکترای حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران جنوب، تهران، ایران، نویسنده مسئول

Email: Shafiei_bahar@yahoo.com

حقوق بستانکاران تاجر ورشکسته

با نگرشی به لایحه جدید

مریم مرادی کرناچی* - دکتر رسول پروین**

چکیده:

هنگامی که از مقوله ورشکستگی سخن به میان می‌آید بی‌درنگ وضعیت تاجری مضطر به ذهن متبادر می‌گردد درحالی که مسائل دقیق‌تری وجود دارد؛ زیرا چه بسا وضعیت طلبکاران تاجری که وی با توسل به مقررات حاکم بر ورشکستگی قصد پایمال کردن حقوق آنها را دارد، باید بیشتر مورد توجه و مذاقه قرار گیرد و همچنین وضع دادگاهی که بدون توجه به عواقب صدور حکم ورشکستگی یا رد دعوی مذکور اتخاذ تصمیم می‌نماید، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. ورشکستگی واجد دو نقش پیشگیری و جبران خسارت است. جلوگیری از ایجاد بدهی‌های جدید و پرداخت هرچه سریع‌تر مطالبات، رسالت تاریخی این تأسیس حقوقی می‌باشد. البته امکان دارد مسئله وجود بدهی امری موقتی بوده و مشارالیه پس از مدتی با فروش کالا، وصول مطالبات، کسب اعتبارات یا بر اثر گذشت دیان، تعهد مالی نداشته باشد، درغیراین صورت اجرای مقررات توقف و ورشکستگی، از انعقاد قرارداد ارفاقی گرفته تا فروش اموال و تقسیم وجوه میان بستانکاران الزامی خواهد بود. بدین لحاظ طلبکاران مختلف در مهلت‌های مقرر قانونی مطالبات خود را اظهار می‌کنند، حال ممکن است هر طلب نتیجه تأسیس حقوقی خاصی باشد اگر اموال ورشکسته تکافوی پرداخت تمام طلب بستانکاران را نکند باید سیاستی عادلانه در تقسیم دارایی موجود، میان طلبکاران گوناگون در پیش گرفته شود از آنجایی که در حقوق ورشکستگی اصل بر تساوی حقوق طلبکاران می‌باشد. لازم است تمامی دیان را صرف نظر از منشأ طلب آنها بر یک پایه قرار داده و با آنها به تساوی رفتار نمود.

کلیدواژه‌ها:

ورشکستگی، توقف، طلبکاران، مطالبات، قرارداد ارفاقی.

* کارشناس ارشد حقوق خصوصی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمانشاه،

Email: Pazhohesh2@gmail.com

کرمانشاه، ایران

** استادیار گروه حقوق خصوصی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرمانشاه،

Email: r.parvin@iauksh.ac.ir

کرمانشاه، ایران، نویسنده مسئول

تأمین توافقی حقوق مالکانه (نقش قرارداد در تملک اراضی اشخاص در طرح‌های عمومی و عمرانی)

امید محمدی * - فاطمه نوری **

چکیده:

با وجود محدودیت‌های ایجاد شده برای اصل آزادی اراده در تملک املاک اشخاص در طرح‌های عمومی و عمرانی، هنوز هم لزوم تحقق آن و پیش‌شرط تراضی و توافق در این خصوص، وجود داشته و قانونگذار برای آن شرطیت قائل است؛ اما این تراضی خود دارای محدودیت‌ها و قیودی است که بدون رعایت آنها، تراضی فاقد اثر است: مانند سقف قیمت املاک تراضی‌شده، محدوده مدت زمان اعتبار تراضی و لزوم تأیید تراضی توسط مقامات ناظر دستگاه اجرایی؛ اما این شرطیت تراضی به‌نظر در قانون ضمانت‌اجرائی به‌لحاظ حکم وضعی از جهت صحت یا بطلان معامله اجباری ندارد لذا پیشنهاد بر این است که ضمانت‌اجرای مناسبی در این رابطه جهت حفظ حقوق مالکانه در نظر گرفته شود. از ثمره‌های سوء تملک توافقی و غیر اجباری حقوق مالکانه اشخاص در طرح‌ها این است که در صورتی که ضرورت اجرای طرح از بین رفته و اجرای آن ملغی گردد، دیگر صاحبان سابق اراضی مذکور نمی‌توانند درخواست ابطال انتقال مذکور را بنمایند. علت این امر در آرای هیئت عمومی دیوان عدالت اداری خروج موضوعی تملک مذکور از اعمال حاکمیت دانسته شده است، در هر حال هرگونه اختلاف راجع به تراضی‌های صورت‌گرفته در صلاحیت محاکم عمومی دادگستری (نه دیوان عدالت اداری) خواهد بود.

کلیدواژه‌ها:

تراضی، تملک اراضی، طرح‌های عمومی و عمرانی، اثر سوء توافق.

* وکیل دادگستری، دانشجوی دکتری حقوق خصوصی، دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری، دانشکده حقوق

Email: O_Mohammadi_lawyer@yahoo.com

خصوصی، تهران، ایران

** وکیل دادگستری، دانشجوی دکتری حقوق خصوصی، دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری، دانشکده

Email: fnouri67@yahoo.com

حقوق خصوصی، تهران، ایران، نویسنده مسئول

نقش ارزش‌ها در قوانین برای حمایت از آثار غیرمنقول تاریخی ایران

محمد صادقی* - نرگس کریمی**

چکیده:

مبانی ساختاری مالکیت آثار غیرمنقول تاریخی در قوانین موضوعه ایران، مخلوق دو قاعده لاضرر و تسلیط می‌باشد. سیطره این قواعد چنان گسترده است که دستگاه‌های قضایی و شبه‌قضایی، متأثر از آن، با گذر از مالکیت حقانی و طبیعی و گزینش مالکیت تبعی و أعراضی به مانند نظریه صادره از سوی شورای نگهبان در سال ۱۳۶۱، نسبت به خروج بسیاری از ثروت‌های ملی از حوزه ثبت ملی، رأی صادر نموده‌اند. در نبود تشخص و تعیین ارزش‌های آثار غیرمنقول تاریخی - فرهنگی، تخریب آبی و یا تدریجی این‌گونه بناها مشاهده می‌شود. سلب حیات از این آثار، توسط اشخاص سودجو به واسطه اهمال‌کاری و یا هر فعل متأثر از فقدان ضابطه تعیین ارزش‌ها در بستر قوانین موضوعه حاصل می‌شود. بدین‌گونه می‌توان اذعان داشت که حریمی میان ارزش‌های فرهنگی - میراثی و نظام حقوقی موجود و خواسته‌های آنان شناسایی نگردیده است. این پژوهش درصدد پاسخگویی به این پرسش است که نقش ارزش‌های تاریخی - فرهنگی آثار غیرمنقول در تدوین قوانین موضوعه در حوزه مالکیت خصوصی در ایران چیست و چگونه می‌توان قاعده ایمنی را با استفاده از ارزش‌ها در این‌گونه بناها نسبت به مالکیت عموم تسری داد؟ منظور از تحقیق، بررسی نقادانه قوانین موضوعه در حوزه ثروت‌های تاریخی و فرهنگی و بیان ارزش‌ها در ذات این آثار است که بدون در نظر گرفتن آنها، قوانین، ناکارآمد بوده و خاصیت پس‌زندگی دارند. در این پژوهش با ابزار یافته‌اندوزی مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای، سعی شده تا ثروت‌های غیرمنقول تاریخی - فرهنگی را از حدود قوانین مالکیت جاری خارج و بر نظریه شورای نگهبان تعدیلی وارد گردد. برآمد پژوهش بر آن است که بناهای تاریخی که در ید مالکیت خصوصی اشخاص

* کارشناس ارشد حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران، نویسنده مسئول

Email: mohamad.sadeghi84@gmail.com

** دانشجوی دکترای گرایش بافت و احیای بناهای تاریخی، دانشکده مرمت دانشگاه هنر اصفهان، تهران،

Email: narges.yalda20@gmail.com

است، مالکیت حقانی است که در ذات خویش موجد هیچ نوع محدودیتی با محوریتِ شخص خاصی نیست. این نوع مالکیت به سبب ابزار زمان یا مکان مناسب و تداوم این وضعیت در طول زمان با حفظ موقعیت مکان ایجاد گشته است ولیکن نباید موجبی برای تعارض با حق تجربی و طبیعی عامه قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها:

مالکیت خصوصی، ارزش‌های آثار غیرمنقول، مالکیت آثار غیرمنقول تاریخی، آثار غیرمنقول تاریخی ایران.

دلالت‌های جنایی

«اخلاق ناصری: خواجه‌نصیرالدین طوسی»

دکتر محمد فرجی*

چکیده:

خواجه‌نصیرالدین طوسی یکی از شخصیت‌های برجسته علمی ایرانی است که تلاش‌ها و آثار علمی ایشان در زمان خود بسیار درخور توجه بوده است. وانگهی، کتاب اخلاق ناصری، اثری اخلاقی و فلسفی درمورد تهذیب اخلاق فردی، تدبیر و سیاست امور اجتماعی است که خواندن دگرباره آن خالی از فایده نیست. هدف این نوشتار، بررسی این کتاب ارزشمند از چشم‌انداز علوم جنایی است تا دلالت‌های آن در این زمینه بررسی شود. برای این منظور، پس از اشاره به تقسیم‌بندی دانش از نگاه خواجه‌نصیرالدین طوسی، نخست: انسان؛ دوم: فرد و اخلاق فردی؛ و سوم: جامعه و سیاست اجتماعی موردتوضیح و تبیین قرار گرفته است. نتیجه آنکه نظر به تعریف خواجه‌نصیرالدین طوسی از انسان، می‌توان گفت آموزش و پرورش انسان هسته اصلی و کانونی سیاست در تربیت افراد و امور اجتماعی است و درخصوص پاسخ به بزهکاری هم اصل بر پاسخ‌های ادغام‌کننده است نه طردکننده و افزون بر این پاسخ حذف‌کننده اعدام پذیرفته نشده است.

کلیدواژه‌ها:

انسان، اخلاق، جامعه، سیاست اجتماعی، پاسخ به بزه.

ضرورت‌ها و موانع مشروعیت‌بخشی به اتانازی در ایران

علی نبی*

چکیده:

اتانازی از جمله مسائل بحث‌برانگیز در محافل پزشکی و حقوقی دنیاست. این موضوع در رابطه با افراد متقاضی مرگ خودخواسته، به‌ویژه بیماران لاعلاجی است که مشکلات فراوانی را در دوره بیماری تحمل می‌کنند و به دلایلی متقاضی سلب حیات از خویش هستند. برخی از کشورهای دنیا به انواعی از اتانازی جنبه قانونی بخشیده‌اند و برخی نیز برای مرتکبان آن، تخفیف‌های قانونی قائل شده‌اند، اما این رفتار در ایران به رسمیت شناخته نشده و برای آن عنوان مجرمانه قتل عمد وجود دارد. در این پژوهش، ضرورت‌ها و موانع مشروعیت‌بخشی به اتانازی در ایران، با روش توصیفی - تحلیلی، مورد بررسی قرار گرفت. منابع مورد نیاز با روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل گردید که نهایتاً تسکین درد و رنج بیماران، ویژگی‌های جمعیتی و بحران سالمندی پیش‌روی جمعیت ایران، هزینه‌های سنگین نگهداری بیماران و انطباق اتانازی با معنای زندگی و اهداف آفرینش، مهم‌ترین ضرورت‌ها شناخته شد. مهم‌ترین موانع نیز شامل موانع قرآنی و فقهی، موانع حقوقی و حقوق بشری، موانع اخلاقی و عدم مطالبه و پذیرش اجتماعی گردید. به نظر می‌رسد هم‌اکنون موانع مشروعیت‌بخشی به اتانازی در ایران نسبت به ضرورت‌های آن، از قوت بیشتری برخوردار بوده و غلبه بر آنها به‌آسانی میسر نخواهد بود.

کلیدواژه‌ها:

ضرورت‌ها، موانع، مشروعیت‌بخشی، اتانازی.

حقوق‌شناسی و بررسی نظام حقوقی حاکم بر ثبت شرکت

دکتر بهرام حسن‌زاده*

چکیده:

شناسایی و شفافیت نظام حقوقی حاکم بر ثبت رسمی انواع شرکت‌ها می‌تواند در توسعه و تسهیل کسب‌وکار و رصد فعالان تجاری بسیار حائز اهمیت باشد. در حقوق ایران در سایه مقررات ناکارآمد ناشی از قدمت قوانین تجاری و ثبتی مشکلات متعددی برای فعالان تجاری، بنگاه‌های اقتصادی و حاکمیت به‌وجود آمده است. قوانین و مقررات مربوط به ثبت شرکت‌ها در ایران دارای نظام حقوقی مشخص و معینی نمی‌باشد. موجودیت مبهم قوانین و مقررات ثبت شرکت‌ها و عدم تطابق آن با شرایط موجود موجب سردرگمی حقوق تحلیلی و مبانی اساسی مربوط به ثبت شرکت‌ها گردیده است. هرچند بعد از انقلاب مشروطه شرایط مربوط به امور بازرگانی و نحوه رسمی نمودن فعالیت‌های تجاری، مورد اهمیت واقع گردید، اما عدم اصلاحات و به‌روزرسانی و همچنین عدم بومی‌سازی مناسب قوانین و پیش‌بینی‌های لازم نظارتی در مباحث بازرگانی موجب شد ساختارهای ثبت شرکت‌ها چندگانه و به‌نحوی با ساختارهای ثبتی در سایر حوزه‌ها تلفیق پیدا نماید و برخی از قوانین و مقررات ماهیتی نیز به تاسی از فضای حاکم در فرایند ثبتی تسری پیدا کند.

کلیدواژه‌ها:

نظام حقوقی، آسیب‌شناسی، ثبت شرکت، ثبت رسمی، حقوق تجارت، تعارض، کسب‌وکار.

عملیات اجرایی حقوق دریایی و جمع آوری اطلاعات در عصر امنیت دریایی*

نگارنده

دکتر آگلاسی گیلنویل**

مترجمین

دکتر حسین صادقی*** - زهرا علی همتی*** - مهدی ناصر****

چکیده مترجمین:

اجرای قوانین مختلف در حوزه حقوق دریایی بین‌المللی در خصوص ایجاد امنیت دریایی، منوط به همکاری ارگان‌های نظامی و اطلاعاتی کشورها در اجرای قوانین و مقررات در زمینه‌های اطلاعاتی و عملیاتی می‌باشد. این امر منوط به شناخت صلاحیت نیروهای نظامی و اطلاعاتی کشورها در محدوده آب‌های سرزمینی و فراسرزمینی یک کشور، نحوه جمع‌آوری اطلاعات، چگونگی اشتراک‌گذاری و پردازش اطلاعات بین نهادهای حقوقی و نظامی جهت هماهنگی در انجام دستورات

* این مقاله ترجمه مقاله Maritime Law Enforcement Operations and Intelligence in an Age of Maritime Security می‌باشد که توسط داگلاس گلیویل در مجله مطالعات حقوق بین‌الملل دانشگاه جنگ نیروی دریایی آمریکا در سال ۲۰۱۷ به چاپ رسیده است.

** استاد حقوق در دانشگاه حقوق دانشگاه موناخ، استرالیا. این مقاله از کارگاه «حقوق اطلاعات دریایی و حقوق دریایی» که در اکتبر ۲۰۱۶ در واشنگتن دی‌سی و با حمایت مرکز مطالعات حقوق بین‌الملل استوکتون، دانشگاه جنگ نیروی دریایی و مرکز سیاست و حقوق اقیانوس‌ها، دانشکده حقوق دانشگاه ویرجینیا، برگزار شد، برگرفته شده است. من از شرکت‌کنندگان این کارگاه به‌خاطر فرصت تبادل ایده‌ها و از همکاران برای ایجاد فرصت شرکت در این کارگاه متشکرم. افکار و عقاید بیان‌شده از سوی نویسنده الزاماً عقاید دولت آمریکا، نیروی دریایی آمریکا و یا کالج جنگ دریایی آمریکا نیست.

*** استادیار حقوق خصوصی و عضو گروه کسب‌وکار دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران، تهران، ایران،

Email: hosadeghi@ut.ac.ir

مترجم مسئول

**** کارشناس ارشد حقوق حمل‌ونقل تجاری، دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری، تهران، ایران

Email: Zahrahemati6827@gmail.com

***** دانشجوی دکترای حقوق خصوصی، دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری، تهران، ایران

Email: mn.ujsasac0077@yahoo.com

ارائه شده، بر اساس مفاد مقررات مصوب آن کشور می‌باشد. اجرای چنین عملیاتی منوط به اجرای محدودیت‌های قانونی در نحوه تفسیر و اعتبارسنجی اطلاعات در ایجاد ظن یا اطمینان در وقوع جرایم ملی یا فراملی توسط افراد در محدوده آب‌های سرزمینی یک کشور است. در حوزه‌های فراسرزمینی نیز دستیابی به چنین اهدافی منوط به همکاری کشورهای مشترک‌المنافع می‌باشد. در حال حاضر دو سیستم «ال آر ای تی»^۱ در زمینه جمع‌آوری اطلاعات در آب‌های داخلی و عملیات «وی بی اس اس»^۲ در زمینه جمع‌آوری اطلاعات در آب‌های سرزمینی و فراسرزمینی کشورها وجود دارد. اجرای چنین فرایندهایی تحت قواعد حقوق بین‌الملل با چالش‌هایی همچون مکانیسم‌های تأسیسی همکاری بین‌المللی، وجود مقررات در زمینه به اشتراک‌گذاری اطلاعات نظامی، وجود یا فقدان صلاحیت نیروهای نظامی کشورها در جمع‌آوری اطلاعات خصوصاً کشتی‌های جنگی در آب‌های آزاد، نوع صلاحیت، محدوده صلاحیت و اعتبارسنجی اطلاعات، نحوه جمع‌آوری اطلاعات، رضایت یا عدم‌رضایت دولت متبوع فرد مظنون و ... می‌باشد که ضرورت تصویب کنوانسیون‌های بین‌المللی را در این خصوص تقویت می‌نماید.

کلیدواژه‌ها:

حقوق دریایی، امنیت دریایی، صلاحیت سرزمینی، عملیات «وی بی اس اس».

1. LIRT

2. Visit, Board, Search and Seizure (Vbss) Operations